

obtemperare, & desistendo a violentia, omnia in eo contenta debet libenter adimplere; quod si deserere, & repohere iubetur, utrumque faciet de quo latius hoc e. infra, §. 1. Si autem decretum sit conditionale (quod tertium genus vocamus) sibi libet, alterum ex alternativis eligere, quod etiam illico complere debet, quae facere si recuset, expeditur secundo iussio (quae sobre caria dicitur) in qua fit comminatio amissionis naturalitatis, temporalitatis, quas his regnis habet, & aliquando fit in hac expensarum condemnatio statim; ut ex Gutier. & aliis diximus superius, versiculo, vel etiam sunt intelligendi, n. 249. cui si non pareat, expeditur tertia provisio, & si adhuc contumax sit, expeditur iubetur ut compareat in Senatu usque ad amissionem originis, & privationem temporalitatis.

de pace tenenda in iustis feud. ubi Bald. & l. quicunque ubi eleganter Paul de Castr. C. de Episcop. & cleric. l. 18. tit. 9. part. 1. §. 7. p. 3. part. 1. tit. 5. l. 11. tit. 8. lib. 1. recopil. lib. 4. tit. 1. l. 13. tit. 3. lib. 4. recopilat. Archid. in c. de form. 22. q. 5. pulchre Paul. Castr. in l. additos sup. plicio, n. 6. Cod. de Episcop. audien. Guillelm. Benedic. in c. Raynui. verbo & uxorem nomine Adelae. dec. 2. n. 155. ad fin. & n. 161. cum seqq. de testam. Chaffan. in Catalog gloria mundi. 5. part. confid. 24. cas. 1338. fol. 117. Avend. in cap. 6. prator. n. 10. versiculo de timor casus, 2p. Momaib. in repet. l. Reg. verb. arma, fol. 30. Avil. in c. prator. c. 3. gloss. verb. iuris. d. n. 2. Covar. in pract. c. 3. n. 3. versic. adversus Gregor. Lopez in l. 13. tit. 13. part. 2. verb. in iusticia, in fin. & l. 57. q. 1. de i. d. v. v. au. tem Princeps, tit. 6. p. 1. Jul. Clar. in pract. crim. §. fin. q. 38. n. 24. nostras Joan. Garcias in tract. de nobil. gl. 9. n. 31. & 32. in fin. & seqq. & fol. 926. versiculo, sexta conclusio, Segur. in direct. iudicium, 2. p. c. 13. n. 53. pulchre Salced in pract. Bernard. Diaz. cap. 101. litera A. pag. 353. Barthe. Humad. in scholii ad Gregor. Lopez. in l. 68. tit. 5. part. 1. gloss. 8. n. 7. Petr. Canned. in collecta. ad decretum, cap. 37. n. 9. fol. 54. Azeved. in l. 13. nu. 10. tit. 1. lib. 4. recopil. Mexia in proxima. taxa pan. concl. 5. n. 37. & idem super l. Tolet. 2. fund. 11. part. n. 47. fol. 108. Bobadill. in Politic. lib. 2. cap. 10. n. 63. Gaspar. Rodrig. de annu. reddit. lib. 1. c. 17. n. 67. Octavia. in decis. Pedem. 30. num. fin. ad fin. Carol. de Grassal. lib. 2. regal. Fran. jur. 7. col. penult. idem Bobadill. in Politic. lib. 2. c. 18. & n. 60. cum seqq. Corlet. in tract. de potest. regal. 3. p. 9. 34. n. 60. Boer. in tract. de sedicio. cap. 1. colum. 1. Chail. in consuetud. Burg. rub. 1. §. 5. gloss. siel. n. 81. & de hac nota Hispania praxi testatur Maria de iuris. d. 2. part. cap. 34. n. 42. licet ipse (ut affollet) aliud censent, Joan. Guttier. pract. quilib. lib. 2. q. 20. late se tract. de iusticia. cap. 8. §. 3. n. 48. cum seqq. & idem Sese in cap. 9. §. 1. n. 11. Olivari. in tract. de iur. fise. c. 11. n. 27. cum seqq. Hieron. Portoi. in scholii ad Molinum. in §. app. manifestacionis, ex n. 10. Canned. q. Canon. 45. n. 62. Cevali. post hac (paucis tamen ex his citatis) in cognitione per visum viol. gloss. 16. n. 10. qui quidem omnes, idem in aliis ditionibus, & regnis Christianae Religionis praedicari testantur, prout & ego jam semel vidi practicum in 275 Regio Senatu Gallicae, quibus adde novissime Torrel. Blanca tract. de magia. l. 3. cap. 26. a. n. 30. & supra.

recopilat. Castell. a Bobadill. in polit. lib. 2. cap. 18. n. 62. ad medium.

279 Pro qua doctrina facit Linnica. C. de emendatio. propinquorum, ibi: In corrigendis minoribus per qualitatem delicti senioribus propinquis tribuimus facultatem, ut quod ad vite decora domesticae laudis exempla non provocant, saltem correctionis medicina compellat, & iterum ibi: Nec tamen nos in puniendis vitiis potestatem in immensum extendi volumus, sed iure patrio auctoritas corrigat erratum, & privata animadversio compescat, &c.

280 Et quamvis insignis Martinus Navarr. in manual. cap. 27. n. 67. putavit, ex c. 10. Bullae Cense Domini diffinitum esse, non licere saecularibus iudicibus, Episcopis comparentibus, suis iussibus praecipere, ut a regnis exeant vel censuram incurru, quod secus esse (dicit) si iubeant eos a curia Regis exire, vel alio loco, qui non sit eorum diocesis, quia tunc non ligantur dictis censuris.

281 Nihilominus (salva semper correctio, & auctoritate sanctae Matris Ecclesiae, cujus limae, censura, cuncta mea scripta submitto, quae milles revocabo, si femel aliud censent, quia id ipsam pariter ego censent) respondendum est, prout respondet Salced. in additio. ad prax. Bernard. Diaz. in pract. crimin. Canon. cap. 192. litera A. post princ. quem etiam sequitur Bobadill. in Polit. l. 2. cap. 18. n. 62. litera A. ad fin. nostras Gaspar. Rodrig. de annu. reddit. lib. 1. cap. 17. numero 73. ad medium, Joseph. Sese in tractatu de inibitio. c. 3. §. sub n. 100. & sequentibus, idem etiam tenet Canned. in quest. Canon. 45. n. 61. Bartholom. Humad. in l. 65. tit. 5. part. 1. gloss. numero 3. dicentes, dictam bullam nihil potestati Regiae detrahere, ad derogare, sed tantum procedere, quando Praelati iniuste, & sine legitima causa expelluntur; secus tamen quando iure permittente, prout quando occurrit vi oppressis, quod facere Princeps tenetur ex debito officio, cuius proprium est, illos protegere per modum naturalis defensionis, & extrajudicialis cognitionis oeconomicae, ac politicae potestatis, ut declarat idem Navarr. n. 69. vers. 3. quod & indicat illud verbum (efficientes) ejusdem Bullae, quod debet intelligi de electione violenta, & iniusta, seu tyrannica, sicut a principio ejusdem capitis tenet Romanus Pontifex, dum loquitur contra percutientes, & hostiliter insequentes sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales, Patriarchas, &c. & protinus continuative subiungit (aut eos dejicientes, &c.) nam certum est, quod una pars alternativae alteram declarat, l. 1. ff. de rebus dubiis, prout pulchre in terminis consideravit Sese ubi proxime, n. 103. pro quo expendo text. (qui similis stylo utitur, & sic communiter intelligitur, & interpretatur per scribentes in clem. 1. de penis, ibi: Injuriose, vel temere percussit, aut eiecerit, seu banxerit, vel hinc mandaverit fieri, ad facta, &c.) quibus adde quae supra diximus cap. praeced. post. §. praesud. ad responsum secundum, & tertium argumentum.

285 Hic enim defensionis modus, quo utuntur suprema tribunalia, continetur sub limitibus protectionis naturalis, & naturae defensionis, text. optimus in cap. ut fama ibi: Dum tamen non amplius eorum violentia se extendat, quam defensio, vel rebellio exigit clericorum, de sent. excommuni. cap. olim. de rest. spol. c. significasti, de homicidio, l. 1. C. unde vi, quia tunc fervari moderamen inculpatae tutelae dicitur, quando id fit, quo omnino repelli vis non potest, prout late ad princ. hujus cap. diximus. Et quo enim iudici Ecclesiastico nimia suavitatis, & amore prima & secunda monitio per Principem missa est, ut a violentia notoria parente ex actis desistat, defendendo & reponendo, ac absolutioem excommunicatis praestando, si adhuc rebellis est, & inobediens, quo modo magis politico, minime libertati Ecclesiasticae praedjudiciali poterit Princeps temporalis uti, ad Salgado de Protect. Reg.

tollendam violentiam, & ut ab illa desistat compellendum, ut queat oppresso cum effectu occurrere; cum illum nolit, nec possit per corporalem compulsionem, pura, carcerem cuius persona exempta est, dirigere, & sic ut taedio affectus a protervia desistat; occupantur temporalia, quae subsumt Regi, nulli siquidem imputata, ut faciat liquidum, si alter se defendere, & repellere injuriam non potest, iuxta text. in l. sciendum. §. quo cum aliter, ff. ad l. Aguil.

Si enim Principibus supremis omni iure naturali, divino, Canonico, & consuetudine memoriali concessit protectio vi oppressorum, ac violentiarum propulsio, tam inter clericos tanquam eorum subditos quoad protectionem & membra, ac cives Reipublicae, temporalis, quam inter laicos (in quo nemo dubitare potest, ut latius supra a. a. princip. probavimus) multo magis sibi intelliguntur permitti omnia ea, quae necessaria sunt ad ipsam violentiam effectivè repellendam intra limites ejusdem naturalis defensionis, quia cui conceditur finis, concessa censentur ea, per quae devenitur ad finem, & cui conceditur antecedens, conceditur etiam consequens, l. 1. §. 1. ff. usufructu. petat. l. 3. §. qui habet, & ibi praesertim Paulus Castrensis: ff. de servituti. rursi praedio l. refectionis gratia, & ibi gloss. communia praedio l. 2. & ibi Cynus & alii, ff. de iurisdic. omni. iudi. l. 2. §. inspectio. ff. quem admodum. testam. aper. l. ad rem mobilem. ff. de procurator. l. ad legatum. eodem cap. quonia; de sentent. excommunic. lib. 6. §. idem juris, iusti qui & in quibus casus manumit. non posse. cap. cum infirmitas, de peniten. & remissio. l. 3. §. non perpetuo. ff. de sepulchro viola. late Evertat. in loco de concess. antecedent. ad concessionem consequentis. num. 10. & per totum, Ripa in l. 1. §. constans, numero 76. ff. solut. matrim. Crot. in repet. Lomni populi, n. 179. in fin. conclus. ff. de iust. & iur. Aymon. Cravet. de antiq. tempor. 4. part. in princ. a. n. 67. cum seqq. idem Crot. consil. 135. n. 36. lib. 1. ubi quod concessio extenditur ad ea, quae consequivè veniunt ad dispositionem. Villagut. in tract. de extensione. l. rubrica. ad exen. leg. corr. c. 1. n. 17. fallent. 9. Prosper. Farinac. fragment. crimin. n. 1. part. num. 228. fol. 170. quae iura, & Doctores plures decidunt in proposito casus particulares, inter quos quod concessa iurisdictione, videtur omnia concessa, sine quibus iurisdictione exerceri non potest, Cephal. consilio 406. numero 20. volum. 3. Moit. in emp. iur. 1. part. tit. 2. de legibus, num. 28. versiculo quia cum regnum, ubi dicit, quod cui conceditur regnum, necessario omnia censetur concessa, sine quibus regnum gubernari non potest, Suarez de immunit. Eccles. & defens. sacri Cathol. advers. error. Anglia, lib. 3. cap. 2. num. 2. in fin. ubi dicit quod non solum Christus versus Deus, cuius opere perfecta sunt, sed etiam quilibet prudens gubernator, quia vices suas alicui committit, vel suam potestatem delegat consequenter dat potestatem ad omnia quae ad finem talis commissionis necessaria sunt, ut prudens ratio naturalis, & iura civilia, & Canonica disponunt.

Cui enim conceditur principale, censetur etiam concessum id, quod venit ex natura actus, de quo dispositio loquitur, late Aymon. de antiq. tempor. 4. p. in princ. numero 80. Farinac. ubi proxime numero 23. & cui conceditur principale, intelligitur concedi id, quod consequivè, & accessorie venit ad illud principale, cap. prudentiam, §. si vero, & ibi communiter Doctores de officio deleg. Alberi. in l. cum principali. ff. de regul. iur. B. Bald. III. & Rochus de Curte, quos referens ad idem sequitur Aymon. de antiq. tempo. 4. part. in princ. n. 67. cum sequentibus, & 121. Everard. in loco de concess. anteced. ad concess. consequent. n. 2. l. final. Cod. de frum. verbis Constant. & ibi Barr. & Platea lib. 1. 1. plures citat Villagut. in tractatu de exten. eg. correct. & penal. simul. a. n. 266. cum sequentibus.

Igitur dicendum erit, quod cum Principi sit concessa

cessa facultas, omni iure, præcipue naturali, liberandi vi oppressos, & tollendi violentias extrajudicialiter, debet illi concedi, & permitti omne quod ad illius expositionem, executionem & perfectionem est necessarium intra limites protectionis naturalis, & juxta naturam principalis concessionis, cui includitur ex supra dictis, quia alias supervacanea, & frustratoria esset, & devento ferviret cognitio extrajudicialis per viam violentiæ cognitio si debitum non haberet exitum, & necessario careret effectu; nam, ut inquit Philosoph. qui dat formam, dat ea quæ consequuntur ad ipsam, maxime ut quia pulchre inquit Suarez lib. 3. de primatu Summi Pontif. cap. 1. num. 4. in fin. quod humana natura non potest esse destituta remediis ad sui conservationem necessariis, & cum prædictus modus exequendi decretum, & violentiæ tollendæ sit ultimum remedium; magis contentum intra limites naturalis, & extrajudicialis defensionis, quod pro suo objecto, & sine habet defensionem vi oppressorum proventiorem ex visceribus juris naturalis; debet haberi probo, quia ex bono fine bona præordinatione præsumitur, si quis, C. de adul. Felin. in c. 1. e. 1. g. de præsumptis. Ruin. conf. 1. cum seqq. volum. 5. Nellar. actus de bannit. 2. part. 2. temp. quest. 13. III. conf. 20. col. fin. & conf. 86. colum. 1. volum. 3. Alexand. conf. 111. volum. 1. Cravet. conf. 4. n. 15. Mar. Anton. Macerat. varia. resol. lib. 3. resol. 19. num. 11. & 12. qui adducunt bona exemplaria: itaque necessario fatendum est ad consequendum illum finem, exercitium dictæ cognitionis inter clericos, ut Princeps possit exercere omne necessarium, sine quo regalis protectio & vi oppressorum defensio redderetur inutilis, & frustratoria.

Unum tamen tolerare non possunt quod Cavallos (quem post hæc scripta vidi) in tractatu de cogni. per viam viol. gl. 18. sub n. 148. versiculo nec obstat decimum argum. ubi excedendo limites Bullæ in Cæna Domini: dixit, quod in hac cognitione nullus actus jurisdictionis exercetur, sed merus actus defensionis, & licet (inquit ille) esset necessarius actus jurisdictionis possent Senatores Regii illos exercere, si aliter articulos violentiæ non possent experiri: horribile verbum, quod absit a nobis & penitus delendum, qui quidem evidenter convincitur.

Et enim defensio, & protectio regalis in nullo alio consistit, quam in delatione, & repositione attentati, quia in his etiam consistit violentia, quæ quidem omnino sunt necessaria immediatè ad tollendam illam vim illatam, ut constat ex nostra l. Regia, vel etiam quando conditionaliter apponitur aliquid ad faciendum per eundem judicem, per quod violentia tollitur, vel in decreto conditionalis, de quo supra, (quod tertium genus vocamus) & tamen, cum id pertineat judici Ecclesiastico, non fe in illud intronitum Princeps, imò ad illud reponendum eidem judici Ecclesiastico remittit, ne videatur jurisdictionem Ecclesiasticam usurpare, ut probat nostra l. Regia, & hætenus latè diximus, & communiter practicamus, ergo Princeps secularis ut non poterit jurisdictione in clericos, etiam si de necessitate finis, sit necessaria ad tollendam violentiam.

potestatem usurpare, etiam si violentia non tollatur, ergo licet ad tollendam violentiam sit necessaria jurisdictionis, ea inter clericos uti non poterit Princeps temporalis.

Deinde quia fi doctrina Ceval. (quod absit) vera fuisset, omnia, quæ à Doctoribus dicta sunt in expositionem Bullæ in Cæna Domini, Concilii Tridentini, & Rotæ decisionum, de quibus amplissimè supra, cap. 1. in responsione ad 1. 2. & 3. argum. subverta, & falla forent; si quidem Doctores omnes respondent, procedere in hac extrajudiciali cognitione; & absque jurisdictione, habere tamen locum, quando in ea excederetur modus, utendo, & procedendo jurisdictionaliter, de quo, & nos etiam copiosè supra hoc cap. à princ. ergo fatendum est, ut si articulus violentiæ jurisdictione indigeat, ad ejus expeditionem; & rectum finem, ea uti non possent, nec nollet Princeps, maxime quia illi permilla est cognitio rei, quæ nec ex forma, nec ex subiecta materia jurisdictionem appetit, nec eget, & ita tenendum.

Quæ autem in hoc casu dicantur temporalitates clericorum, ut eorum proterviam, & inobediendum possint occupari, amabilia, & utensilia domus, am fructus præbendarum comprehendantur, & de aliis vide Guillelm. Bened. & in cap. Raynu. verb. & uxorem nomine Adela. an. 332. cum pluribus seqq. Flores de Men. variar. quest. lib. 1. quasi 8. §. 1. n. 25. Azeved. in l. 1. per tot. tit. 5. lib. 1. recopilat. Joseph. Sese tr. ad de inbib. c. 8. §. 1. num. 22.

In his tamen exequendi modis animadvertant Senatores, quia justificatione procedunt, caveant, ne in censuram Bullæ labantur, quod facillè facere possunt, quia quantum materia hæc periculum contineat, nemo ignoret, in illum errorem ne incidant, excedendo legitimos, ac permittos nudæ defensionis modos, cuncta tractantes cum moderamine inculpatæ tutelæ, attento animo, nimia præmeditatione, ac modestissima consideratione, quantum gravitas, & periculum rei exigit, prout etiam prudenter advertit Sese de inbibitio. c. 8. §. 3. num. 104. & Bobadil. in Polit. lib. 2. c. 18. n. 69.

§. I.

Per delationem, atque repositionem, an, & quemadmodum Regiæ provisioni judicem Ecclesiasticum satisficisse dicetur, & quid si semel repositum revocaverit.

SUMMARIUM.

- 1 Reponere tenetur judex Ecclesiasticus virtute decreti Senatus inserti in provisione Regiæ, omnia attentata post appellationem & intra terminum ad appellandum, & omnia compellere ad unguem.
2 Reponere se, & deferre si respondeat judex provisioni Regiæ; an dicatur satisficisse.
3 Reponere verbaliter, cum actus revocatione sufficiat, si attentum sit verbale.
4 Repositio cum effectu requiritur, quando attentatum consistit in facto, quia non sufficit tunc verbale.
5 Verba provisionis Regiæ debent intelligi cum effectu respectu provisionis.
6 Sententia judicis, & verbalis iusto non tollit, nec tradit possessionem, sed actualis executio requiritur.
7 Possessio, quæ consistit in facto, non transferretur ex sententia actualiter non executâ, cum non transeat dominium consistens in jure.
8 Facto ubi opus est, verba non sufficiunt.

- 9 Factum ubi lex requirit, & actualem redditionem, non statim asseritur.
10 Verbo (demonstracione) debent intelligi cum effectu.
11 Reponere cum effectu, si iudex recuset, datur oppresso solum carta, ut adimpleat provisionem cum effectu.
12 Casus de facto mirabilis refertur.
13 Reponat si iudex in parte, partim vero non, an provisioni Regiæ satisficisse dicatur.
14 Factum non dicitur, ubi aliquid remanet faciendum.
15 Repositum non dicitur attentatum, si propositio non fiat in pristinum statum usque ad unum nummum.
16 Repositum semel cum effectu vigore provisionis Regiæ, si iterum iudex revocet an nova appellatio, & novus recursus sit necessarius, an verè sufficiat secunda iustio.
17 Repositionem si incontinenti revocet iudex ipse, secunda iustio sufficit, hoc est, solum carta.
18 Factum non dicitur, quod non durat factum.
19 Executio semel facta si res iterum auferentur, potest idè executor ejusdem sententie virtute rem restituere.
20 Defensio non sufficit si defensus non durat.
21 Repositionis revocatio si proveniat à novo articulo incidenti in discussum litis, secunda iustio denegatur in Senatu, quia nova appellatio, & recursus opus est.
22 Reponere an debeat indistinctè iudex Ecclesiasticus vigore Regiæ provisionis omnia à se gesta post appellationem, etiam quæ aliis sibi licebat facere ea pendente, & deferre.
23 Cognitio per viam violentiam fuit inducta, ne iudex Ecclesiasticus alique violententer vexet contra jus.
24 Princeps in tollenda vi iuris est minister, & sic non potest iudicem adstringere, ut reponat, quod secundum jus fecit.
25 Recursus ad regem limitatus est ad solam violentiam, quam adesse est impossibile, ubi iure proceditur.
26 Recursus Regius non potest plus operari, quam inhibitiio Canonica è superiori emanata.
27 Recursus ad Regem nunquam causat attentatum.
28 Recursus Regius dirigitur ad juramen jusisdictionum superioris, ut nihil in ejus præjudicium intromittat contra jus fiat.
29 Inhibitiio Canonica non inficit, nec impedit, qua iure mittente, iudex inferior facere potest appellatione pendente.
30 Inhibitiio operatur in his quæ sunt contra jus, & appellationem.
31 Iudex inferior que gerere potest appellatione pendente remittit.
32 Provisio Regiæ, si sub repositione comprehenderet licitè gesta per judicem Ecclesiasticum, vinculum iniquitatis, præsidium innocentiæ diceretur.
33 Verba quantumcumque præcisa recipiunt interpretationem de jure.
34 Et ad terminos sua potestatis restringuntur.
35 Verba generalia restringuntur, ut absurdum evitentur.
36 Verba sententiæ impropriantur, ut ad juris intellectionem, & reducantur.
37 Principis voluntas talis præsumitur, qualis scriptæ naturali rationi.
38 Verba provisionis Regiæ debent recipere interpretationem de jure, ne limites protectionis naturalis, & sui potestatis excedant.
39 Verbum respectus plura determinabilia, ea determinat, prout univèrsusque natura convenit.
40 Determinatio una respectum plura determinabilia pariformiter tunc determinat, si in omnibus eadem sit ratio determinandi.
41 Provisio Regiæ intimata, an iudex Ecclesiasticus possit taxare expensas contentas in sententia, à qua est appellatum.
42 Iusto secunda dicta solum carta, deneganda erit in iis, quæ iudex poterat appellatione pendente licitè facere.

- 43 Reponere tenetur etiam iudex, vigore Regiæ provisionis censuras, & absolvere, quod non repugnat dispositioni Concilii Tridentini.
44 Absolutio quando data dicatur cum effectu, & an per procuratorem, an littera sufficiat, & an censuræ aliter quam per absolutiorem tolli possint.
45 Absolutio ad reincidentiam ad tempus potest dari.
46 Absolutio ad reincidentiam virtute provisionis, de ruego; per sexaginta dies, si intra illos decretum violentiæ deuri, an illis transactis absolutio egeat.
47 Absolutio ad reincidentiam per sexaginta dies si violentiam adesse ob non delatam appellationem declaratur intra illud tempus, nova absolutio indiget.
48 Superior etiam si revocet gesta ab inferiori, vel ipse excommunicatum absolvat, vel remittit inferiori absolutiorem.
49 Absolutus per sexaginta dies virtute querelæ laicorum, an si vim fieri intra illos sit decretum, termino transacto indiget nova absolutio.
50 Absolutus per tempus ad reincidentiam, si intra illud solvere non potuit, an eo transacto incidat in censuras.
51 Provisioni Regiæ quoties iudex non satisfecerit cum effectu, integre reponendo semper in Senatu, secunda iustio, hoc est solum carta, conceditur.
52 Cognitio violentiæ, & protectio naturalis tantum durat quantum ipsa violentia.

Si autem iudex Ecclesiasticus (prout protinus tenetur) regis provisionibus obtemperat, sciat omnia, prout in decreto dictæ provisionis scripta sunt, complere tenetur, scilicet, deferre, & reponere omnia attentata, & gesta post appellationem emissam, vel intra terminum, quo potuit interponi, iuxta c. non solum, de appell. l. 6. cum concord. absolventesque excommunicatos, censuras, ac interdicta levare, de quibus in hoc §. 1. videndum erit.

Et in primis unum valde utile animadvertant, an iudex Ecclesiasticus, qui statim provisioni Regiæ sibi intimatæ respondet, seu etiam postmodum per suam interloquutoriam, quod refert appellationi, atque omnia gesta post eam, &c. prout in provisione jubetur, reponit, satisficisse, dicatur provisioni præfata, prout affirmativè videtur evidenter.

Sed advertet, quod multi ignari hiantes, & advocati in hoc in dies decipiuntur, quare in hoc distinguendum est, nam ut attentatum est verbale; puta, quia post appellationem legitimum processit ad aliquem actum iudicialem, assignando terminum, admittendo scripturas, vel probationem causæ principalis, testes, aut eorum repullas, aut aliquam sententiam interloquutoriam, vel diffinitivam proferendo, aut alia similia, tunc verbalis repositio sufficit, & eorum revocatio; qui nihil tam naturale est, quam eodem modo quodque dissolvi, quo colligatum est; aut attentatum non consistit solum in verbis, sed etiam in acto, puta, quia ad executionem de facto processit, tradendo possessionem beneficii, aut alterius rei actualiter alicui, sine vacuum, sive ab altero occupatam, quem violentè spolavit, ut alteri traderet in executionem viæ sententiæ; & tunc non sufficit verbalis repositio; sed omnino debet fieri cum effectu: hic est text. mirabilis in cap. si à iudice 10. ibi & ipse in termino gravamen revocaverit cum effectu, de appella. c. 1. de eo qui mittitur in poss. causi. rei ser. cap. ad Apostolicæ, versiculo eratque parata, de sent. & re. iud. lib. 6. unde, dicit gloss. mirabilis in d. cap. si à iudice, verb. cum effectu, quod si gravamen fuit verbale, revocatio sufficit verbalis, ubi ad hoc allegat ibi Archid. & Joan. Andr. quare iudex debet ad actualem viæ interloquutionis executionem procedere, quia verba ejus, & provisiones Regiæ debent intelligi præcisè, & cum effectu, l. 1. §. hac aut verba ff. quod quisque jur. l. si per alius. de cere

de cuius violentia coqueritur. In quo breviter, & resolutivè dico, etiam in essentialibus iudicii teneri Senatum potius præ oculis habere stylum, & praxim iudicis ecclesiastici, quam Romanæ Curie, etenim ipse iudex ecclesiasticus sui tribunalis stylum tenetur servare, in tantum, quod etiam in litibus, quæ de partibus transportantur ad Curiam, etiam in Rota attenditur, & approbatur, quantumvis contrarius sit iudex, scilicet, Rotæ stylo, & etiam in essentialibus, ut pluries, in diebus terminavit Rota, secundum varietatem casuum, ut in una Pamplionensi Parochiali 14. April. 1577. ut testatur Lancel. de atten. 2. p. c. 4. in præfatio. n. 312. & in una Cordubens. decimarum 14. Jan. 1534. contra Seraphino, & in alia Calagar. oblatio. 26. Maii 1590. coram Comitulo, & in alia Toletana decimarum, de Sarre 18. Febr. coram Pamphilo, & aliis scriptis, de quibus testatur Hieron. Gonzal. in reg. de mens. & alterna. l. 9. §. 1. in adnotatio. n. 55. Calear. de Grass. dec. 6. n. 6. de sentent. & re iudic. Caput quæ. dec. 1. n. 3. p. 3. & fuisse determinatum una Calaguntin. juris votandi 19. Jan. 1590. Coram Orano, testatur Hieron. Gonzal. ubi proxime, n. 115. & à n. 154. & à n. 117. idem affirmat fuisse per Rotam determinatum, in alia Burgenf. concedenda licentia, Coram Orano de anno 1585. & in alia Pamplionensi Parochiali 13. Junii 1600. idem firmat Pute. dec. 258. n. 2. lib. 1.

Senatus de articulo violentiæ cognoscens, illi inhærendo (prout tenetur) iuxta illam decernet, cum sit communis. Si autem in aliquo articulo duæ sint Doctorum opiniones, alia permittens appellationis delationem, alia autem negans; utraque tamen opinio probabilis sit, vel æquæ communis: tunc cum iudex ecclesiasticus possit quam maluerit, licet eligere propter dubium existens, & auctoritatem Doctorum unamquamque tenentium, ut ex Gutier. l. 1. canon. quæst. c. 13. n. 23. Mercad. Sor. & alii citati, & sequuti à Cabed. in l. 1. p. collecta 28. n. 17. Salon. 2. q. 63. art. 4. controver. 2. colum. 1093. & ex Neviz. & aliis resoluti Cabed. in d. q. 8. n. 22. videnda sunt, quæ Villalob. noviss. in Summa, tractatu 1. difficult. 5. post Azor. & alios dicentes omnes, hunc doctrinam procedere etiam in foro conscientiarum: quæ hoc casu præcisè, & necessariò tenetur Senatus, eidem opinioni per iudicem ecclesiasticum electæ inhæbere, quoniam nullo modo potest de iniquitate redargui: cessat enim violentia, ubi jus assistit, licet enim & sibi permittum gerit ille iudex, de quo dumtaxat quaritur in detegenda violentia; an contra jus denegavit delationem appellationis, & ita tenendum est. Et pro complemento huius §. quod dicendum, ubi cessant prædicta, sed dubitas aliunde provenit, puta, æ subtilitate juris, aut ex intricacione processus, & si quæ sunt alia; an in dubio Senatus debet declarare, violentiam iudicem fecisse in non deferendo, partem negativam urget: quia violentia sapit odium, & delictum, l. si quis in tantam furoris pervenerit audaciam, Cunde vil. Julio, ff. de vi publica, qui ex text. expressus ergo in dubio vim non fecisse decernendum. Sed contrarium verius est, & sequendum, immò in dubio vim fecisse iudicem non deferentem appellationi, cui de iure in dubio deferendum est, probant Specular. tit. de appellat. §. nunc dicamus, n. 2. in fin. & sub n. 6. & n. 8. l. 2. fol. 194. Philipe. Franc. in e. de priori 31. ibi, aut summus in dubio, & in c. consili. 45. n. 18. & in c. ut debuit sub n. 43. ver. in eadem ibi in talidubio de appell. Cast. Alexand. in c. cum speciali 61. §. porro sub n. 16. eodem tit. Rebuff. de sentent. exequat. ar. 7. gl. 1. n. 3. fol. 359. Alex. in l. 1. ff. si quis cautio. Socin. cons. 39. n. 1. vol. 4. Marant. de ordin. iud. tit. de appell. 6. p. n. 262. Tiraq. tract. de mort. iustit. p. 6. declar. 6. n. 10. fol. 120. Anguili. cons. 76. de trib. sub n. 1. & 2. Nevizanus cons. 44. n. 9. Crot. consil. 124. n. 11. Roland. à Valle cons. 34. n. 3. vol. 3. Vincent. de Franc. dec. 120. n. 4. Cornaz. in decision. Rot. Lucen. dec. 193. n. 1. Tiber. Decia. cons. 44. n. 32. vol. 1. Fulv. Pac. consil. 127. n. 1. & 18. Favio. dec. 418. & 870. Petr. Surd. tract. de aliment. tit. 18. priv. 60. sub n. 1. & 2. & idem in cons. 163. arbit. num. 5. ver. §. ubi l. 2. & iterum ipse Surd. cons. 27. n. 17. & in dec. 36. n. 2. Marquessan. tract. de commiss. p. 2. de commiss. appellatio. p. cap. 1. n. 7. fol. 5. & quod in dubio fiat interpretatio, quod appellatio deferatur, Alexand. consil. 113. visio themate. num. 2. lib. 5. & quod ubi de iure, vel de facto est dubium, nunquid appellatio teneat; tunc iudex à quo debeat superferre in executione; ita ut nihil debeat innovare, scribunt Specul. d. §. nunc dicamus, n. 8. Joan. Andr. in c. pastorali. 28. n. 10. in fin. de off. & potest. iud. deleg. Philip. Franc. in c. consil. 45. sub n. 18. Sigismund. Scaccia. de appella. q. 17. amplia. 10. n. 60. Quod procedit etiam in casu, in quo appellatio fit regulariter prohibita, puta, in causâ possessoria, quia nihilominus si adit dubitatio circa delationem, vel non delationem appellationis, debet admitti. Cas. Contar. in l. unica, limit. 27. n. 1. & sequentibus, & idem in quest. 1. num. 43. in fin. & amplia. 44. Cod. si de momen. poss. Scaccia. ubi proxime, d. q. 17. amplia. 16. num. 64. Petr. Surd. cons. 163. arbitror. n. 6. lib. 2. Nec obstat, quod in dubio regulæ est inhærendum, quoniam in causis possessoris prohibito appellationis est

est limitatio regulæ generalis, permissivæ in omnibus regulariter, & per admissionem in dubio, redimus ad regulam, prout etiam dicit Scaccia ubi proxime, num. 64. ubi etiam satisfacit illi difficultati, quod concurrentibus duobus causis, permissiva scilicet, & prohibitiva, hæc ut fortior attendenda (de quo latius amplius infra, 2. p. cap. 7. per totum; & 3. p. cap. 1.) quia procedit, quando constat aperte de prohibitione, secus quando est dubium, quia tunc debemus regulæ adherere permissivæ, ut dictum est: igitur evidenter fatendum est in dubio deferendum, & reponendum debere decernere Senatum. Nec obstat quod sumus in odiosis, quia imò tota ista hæc extrajudicialis cognitio, & recursus ad Regem, si sub limitibus defensionis naturalis continetur, est favorabilis, & ab omni iure, naturali, divino & positivo proveniens, & permissivæ; quare valde utilem dixit Suarez l. 1. de immuni. Ecclesiast. c. 44. n. 43. Ceval. in tract. de cognit. per viam viol. gl. 4. sub n. 4. & in q. 897. sub n. 152. Cabed. in q. canon. 45. n. 935. & num. 45. Mort. in emp. jur. tit. 2. de iur. f. quæst. 14. num. 8. qui affirmat, quod cum verget in utilitatem republicæ utriusque, ideo dicitur favorabilis. Nec obstat, quod punitur iudex, quia in hæc extrajudiciali cognitione nihil de poena juris tractatur imponenda, sed dumtaxat de nulla delatione, an debeatur iudex deferre, vel non, & ita tenendum est. Et quod hic recursus ad Regem fit favorabilis, & utilis jurisdictioni Ecclesiasticæ, tenet post Manuël. Roder. Navarr. Covarr. Pacian. & Chaquerant. novissime Torreblanca tractatu de magia, l. 3. c. 26. num. 32.

§. IV.

Provisio expedita vigore decreti Regii, quo vim fieri est declaratum, quemadmodum intimanda sit iudici degenti in alterius tribunalis districtu, & à duobus iudicibus ad vicem precedentibus existentibus in diversis tribunalium districtibus, emissarum appellationum, pro delatione quod tribunal adeundum.

SUMMARIUM.

- 1 Leg. Regiæ 36. tit. 5. l. 2. recopil. verba inseruntur, dispositionia tribunal, sub cuius districtu degit iudex Ecclesiasticus vim inferens adeundum esse pro illa tollenda.
2 D. l. Regiæ determinatio providi obviat pluribus inconvenientibus consideratis.
3 Violentia tempore, & etiam querela, & secreti iudex Ecclesiasticus degat sub uno districtu, & ad provisionis intimationem in districtu alterius tribunalis absens reperiarur quomodo intimatio fit facienda.
4 Citatio ab uno territorio emanata non potest fieri degenti alio, nisi per literas requisitorias.
5 Actus extrajudiciales ubique geri possunt, judiciales non nisi intra territorium.
6 Provisionis Regiæ intimatō non est citatio, sed monitio, & certioratio extrajudicialis, quæ geri potest etiam per iudicem incapacem.
7 Iudex laicus potest aliquid intimare clerico, ut certiorato parvi præjudicium, aut constituatur in mora, aut mala fide.
8 Provisionem Regiam ab uno tribunalis legitime cognoscente de violentia, aut intimitur iudici postea degenti in districtu alterius, autus erit præserti in altero tribunalis.
9 Provisione Regiæ intimata iudici Ecclesiastico in alio districtu non obtemperat, ubi petenda est secunda, & tertia iustitia ac poena comminata temporali aut exequenda.
10 Tribunal quod adeundum si à duobus iudicibus ad vicem se inhibentibus est appellatum, detegentibus in

diversi districtibus Senatum. 11 Senatus is est adeundus pro tollenda violentia, ubi degit iudex, à quo appellatur; eo quod dedit se pro inhibito. 12 Senatus is est adeundus, ubi degit iudex inhibens, à cuius gravamine, & inhibitione appellatur. 13 Senatus quis adeundus, quando est appellatum à facto urriusque iudicis inhibentibus, & invicem inhibentium, degentium in diversis districtibus. 14 Iudex uterque est competens ad cognoscendum de eo, qui existens in uno territorio occidit alium existentem in altero territorio cum scilicet. 15 Senatus uterque si à qualibet parte appellante, & concurrente adhiberetur, maxima sequetur repugnancia, contrarietas, & absurdum, alienum à natura Regiæ protectionis.

ET pro huius §. brevissima resolutione primitus supponenda sunt verba l. 39. tit. 5. l. 2. recopil. quæ sunt: Orosi porque suele suceder diferencia, à qual de las audiencias han de ir los procesos, que se mandan llevar por via de jurca, quando los jueces Ecclesiasticos que proceden, estan o residen allende, & aguede de Tajo, havemos por bien declarar, & declaramos, que os tales procesos vayan à cada una de las dichas audiencias, de baxo de cuyos estuviere el juez Ecclesiastico, y alla se determinen por los oydores dellas: sin embargo ne otra qualquier cedula que se aya dado para que fuesen à la audiencia, lo cuyo limites fuesse el Reo.

Necessaria fuit valde huius legis tam provida determinatio, siquidem unaquæque audientia suprema certos habet limites, & notorios, alter enim si liberum fuisset oppresso, quamlibet adire Regiam audientiam ad sui electionem; intricabilis foret labyrinthus, & intricabilis consilio. Siquidem duo appellantes, puta, ab eadem sententia (quod possunt inquantum contra, prout alibi suo loco latius) unusquisque eligeret tribunal, & se invicem impedirent cognitionem, vel magnam parando dilationem, vel simul concurrente cum provisionibus ordinariis, requirentes notarios pro processibus exportatione. Hinc si Reus originarius in causâ appellationis facti actor, & appellans actor, fiat Reus, inde etiam præventionibus discordiæ quotidie orientur, & alia innumera confusiones, & inconvenientia, quæ tacite sentit l. Regia ibi. Suelo succeder diferencia.

Hæc enim nova determinatione, quæ longè utilior est, prædictis difficultatibus obviat, unusquisque facillimè, & sine controversia aliqua potest, si vi opprimatur à iudice Ecclesiastico, illud adire tribunal sub quo deget iudex ipse, in qua quidem insuper duas difficultates subsistere reperio, prima quid si tempore intimandæ provisionis unius tribunalis Regiæ, iudex Ecclesiasticus absens inveniatur in districtu alterius, quod faciendum, aut quomodo intimanda, quia iuxta dispositionem text. in l. à D. Pio, §. sententiam Roma dictum. ff. de re judi. & latè Cov. in pract. q. c. 10. n. 7. & elem. Pastoralis, §. de picipiet, & de iud. l. fin. ff. de iur. iur. omni. jud. Rebuff. in tract. de liter. requisitio. à prin. qui plurimos citant, Pez in pract. q. p. 1. tom. cap. 2. num. 10. & per totum cap. Parladot. lib. 2. ver. quotid. cap. 6. p. num. fin. l. 21. tit. 21. lib. 4. recopil. l. l. 1. tit. 27. p. 3. quod fit citatio facienda est ei, qui sub districtu, & diversa jurisdictione alterius iudicis existit, debet per requisitorias literas fieri; item executio sententiæ arbitrariæ: ergo idem dicendum videtur in nostro casu, ut nullatenus ei intimari debet hæc provisio, nisi ad requisitorias literas, seu supplicatorias tribunalis, de violentia cognoscens.

Sed contrarium in nostro casu verius esse existimo; tum quia dictus §. sentent. Romæ, procedit in jurisdictionibus actibus, exercendis in aliena jurisdictione; non autem loquimur in actibus extrajudicialibus, qui ubique geri possunt, ut probatur etiam à ratione cessante d. §.

d. §. sent. Roma. quam Doctores citati reddunt, tum etiam quoniam provisionis intimatio non est citatio, nec aliquid jurisdictionale continet, sed est quedam mentio, & certioratio monitorialis, quæ nullam arguit, nec supponit superioritatem, ac propterea à quocunque iudice, carente jurisdictione etiam aliàs incapace laico, scilicet, fieri potest clericò, tanquam actus extrajudicialis; ita probat gl. celebris in c. cum causs. de off. deleg. (quæ inter utramque citationem hanc ponit differentiam) Matthæus de Afflict. in decis. Neapol. 24. n. 8. docent Jacob. Butriga. Paul. & Bald. in l. testamenta omnia, per text. ibi. C. de testam. Bal. in l. præsenscriptio. C. si contra jus vel util. publ. Feli. in c. cum inter, col. 8. de exceptio. Jafred. Lanf. Balb. in suis observat. decis. 323. incipit, citatio. Marant. de ord. iudicio. 4. p. d. 1. n. 46. ubi pulchre Bobad. in polit. l. 2. c. 18. n. 131. qui affirmant, quòd si quis compareat coram iudice seculari dicens, iuri suo esse consonum, ut aliquid intimare vel alicui clerico, ut certioratio præiudicium fiat, ut interpellatus constituatur in mora, seu mala fide, ut ad hunc effectum prædictus iudex secularis licite potest facere dicam intimationem, & certiorationem, seu monitionem, de quo nos latissimè supra, hoc cap. à n. 129. tractavimus, circa intimationem provisionis ordinariæ: ergo sequitur manifestè, ut ad illam provisionis Regiæ intimationem non sint necessariæ requisitorie literæ, maxime ut evitentur dilaciones, quas violentia pendens non patitur, prout superius diximus hoc cap.

8 Tutius tamen erit, ut ipsa provisio presentetur in eodem tribunalis Regio: ubi deget iudex vi opprimens, scilicet, en el acuerto, cum petitione negotii facta relatione, ut iubeat culibet tabellioni illam intimare, si intimatione facta, provisioni non obtemperet, secunda iussio ab eadem audientia Regiæ, à qua prima emanavit postuletur, & illi prout supra intimata, ulterius illo recusante à violentia desistere, tertia iussio, cum temporalitatem occupatione (prout superius) expeditur, ad hanc autem exequendam utile iudicarem, ut tribunal per quod expeditur, rescribat (non per viam requisitoria, sed simpliciter cum urbanitate, facta negotii simplici relatione) alteri tribunalis Regio, ut comminatas penas exequatur.

10 Secunda autem difficultas, quæ oritur ex d. l. Regia, supra citata ad principium hujus §. illa sit, an duobus iudicibus degenibus in diversis limitibus dictorum tribunalium Regalium, de invicem inhibentibus, & à quolibet sit emissa appellatio, de invicem inhibentibus, & à quolibet sit emissa appellatio, ad quod tribunal pro tollenda violentia sit recurrendum; quam quæstionem dilucide tractamus infra, 2. cap. 10. vers. his, & ordine successivo difficultis, &c. à n. 52. cum multis sequentibus, in simili proposito, & n. fin. ex cuius doctrinis rectè ad hanc nostram tollendam difficultatem inferri potest, ubi enim proposuimus illam quæstionem, si iudex in uno degens districtu, expedit literas inhibitorias contra alium iudicem, in alio districtu degentem, à qua datur inhibitiõ appellatio, quòd horum tribunal pro illius delatione per viam violentiæ adendum sit, in quo tres casus distinguimus: quòd aut appellatio emittitur à iudice inhibito, eo quòd se dedit pro inhibito, certans appellans ab eo, ut debeat reassumere jurisdictionem, quia minus iuste inhibitioni non legitimè acquievit; & tunc cum appellatio debeat interponi coram hoc iudice gravante, sine dubio ad illud tribunal recurrendum est, sub cuius limitibus reperitur iudex opprimens, à quo appellatur, juxta nostram l. Regiam ad principium hujus §. citatum.

12 Secundus casus sit, quando appellatur ab expeditione inhibitionis, & sic à facto, & gravamine iudicis inhibentis, & tunc similiter non est dubium, quin id tribunal pro tollenda violentia sit adendum, sub cuius districtu inhibens deget, prout hoc distinctionis membrum, & superius late pluribus doctrinis applica-

tis in d. c. 10. comprobavi, pro quibus mirabilis est doctrina Aloisii Ricci in prax. decis. 326. per totam, & optime vide quæ nos infra, 4. p. c. 2. à p. 41.

Tertius casus est quando à facto, & à gravaminibus utriusque iudicis & sic ab expeditione inhibitionis, & à iudice inferiori, dante se pro inhibito, simul est appellatio emissa, & tunc probavimus, & resolvimus, quòd cum istæ causæ sint effectæ unum continens, ac propterea dividi non possint, tum qualibet Regalis Curia pro tollenda violentia super toto negotio adiri poterit, quòd ex identitate rationis idem diximus in d. c. 10. ad fin. procedere in duobus iudicibus, ad invicem se inhibentibus, à quorum singulis inhibitionibus, utraque pars appellavit, quia ut dictum est continentia causæ dividi non potest; & ideo cuilibet Curie pertinet cognitio super violentia ob denegatam delationem utriusque appellationi, si utraque pars appellans conqueretur, ex rationibus fundamentalibus ibidem adductis, juxta similes doctrinas, de qua per Joan. Andr. & Philipp. Fran. in reg. in obs. de reg. jur. n. 6. Abb. in c. fin. n. 25. de for. compet. Bal. in l. si quis non dicam rapere, col. 3. C. de Episc. & cler. Marfil. in l. uni. n. 100. C. de rapt. vii. & in l. fin. n. 110. C. de jur. omni. jur. dum tractant de eo, qui existens in uno territorio emisit sagittam sive solum, & occidit aliquem in alio territorio existentem, ut hoc casu uterque iudex sit iudex competens, non continentia causæ dividatur quam doctrinam esse communem testatur Abb. d. n. 25. Aberj. in 4. p. statuto, q. 79. Nell. de bannt. in 2. p. 1. temp. d. q. 8. Clar. d. q. 27. vers. item posse, Pract. Corrad. tit. de inquisitio. n. 18. vers. Ab. tamen usque ad n. 17. Prosp. Far. in pract. crim. l. tom. ii. de inquis. q. 7. n. 46. aliàs enim maximum sequeretur absurdum, si ad utrumque tribunal recurri posset, & deberet, quoniam diversa, & contraria decreta utraque pars reportaret, & pro executione magna sequeretur repugnantiæ, aliena à natura hujus cognitionis extrajudicialis, nudæ protectionis, & defensionis naturalis, vide latius in d. c. 10. & pro omnibus iis casibus vide mirabiles doctrinas, de quibus nos infra, 4. p. cap. 4. propositionem, vers. ultimo pro necessario fundamento, à n. 41.

§ V.

De his causis, & negotiis, quibus denegatur recursus ad supra prætoria per hanc viam violentiæ.

S U M M A R I U M.

- 1 Iudicare unum ex pluribus cum Prator vetat, cetera committere videtur.
2 Exceptio firmat regulam in contrarium.
3 Regalia specificata quædam in venditione alicujus terræ à Rege facta, & aliqua exceptio, omnia regalia ultra excepta veniunt.
4 Casus nonnulli juris rationibus sunt excepti, ut trahi non possunt ad Regia prætoria per viam violentiæ, quidam absolute, & quidam deficiente demum qualitate.
5 Casus spectantes cognitioni sancti officii sive civiles criminales, non trahuntur per viam violentiæ ad Regia tribunalia.
6 In regno Aragonum juris firmia denegatur in causis tangentibus sancto officio.
7 Manifestatio personæ occultæ non datur in Regno Aragonum in causis spectantibus sancto officio.
8 Causa inquisitionis plus scandali, quam utilitas asserret, sic contra earum naturam & sigillum ad Regia prætoria traherentur.
9 Opprimi potius, quam protegi infideles debent.
10 Regularium utriusque sexus causæ super correctione, & visitatione.

situatione Monachorum regularium & Monialium non veni ad tribunalia.

11 Abbates & Pralati in suis Religiosis, quorum sunt iudices Ordinarii, jurisdictionem ordinariam habent, & de eorum causis cognoscunt.

12 Indecens est religioforum excessus in tribunalibus recurari.

13 Religioforum correctio, & qualibet sententia Pralati, non recipit appellationem regulariter, & ubi admittitur non suspendit.

14 Religioforum Pralati vim exequendo non faciunt, quia eorum sententiæ non suspenduntur per appellationem.

15 Religiosi appellantes à correctione sui Pralati non possunt in Francia recurrere ad Parlamentum.

16 Religiosi non possunt appellare.

18 A Pralato excedente modum correctionis, & visitationis licita est appellatio.

19 & 20. Cevallos varius, & perplexus, an causa religioforum trahatur per viam violentiæ, reprobat.

21 Religioforum causas etiam super electionibus gestas à Prioribus generalibus, & aliis Superioribus inter Monachos, hæcenus est inaudium, trahi ad tribunalia per viam violentiæ.

22 Lex Regia, prohibens causas religioforum trahi per viam violentiæ, interpretatur.

23 Actus ubi determinatio non apparet, ab usu & consuetudine informatur.

24 Religioforum causæ quælibet, quæ ex Tridentino trahari possunt coram ordinariis, per viam violentiæ ad Regia prætoria trahi possunt.

25 Idem in causis contentiosis pendentibus coram religioforum conservatoribus, & aliis iudicibus.

26 Concil. Trid. sess. 21. cap. 8. explanatur, & seqq.

27 Ordinarius, quando in defectum superioris per eum admoniti suos religiofos non visitantis & corrigentis potest visitare, an ob denegatam appellationem ab ordinario possint religiofi ad Senatium recurrere per viam violentiæ.

28 Subrogatus an debeat servare statuta ejus, in cuius locum subrogatur, an propria.

29 Episcopus visitans religiofos in defectum superioris juxta Trid. observat eorum instituta prout superior.

30 Causæ, Bullam cruciata, subsidium, & excusatum tangentes quomodolibet, non trahuntur per viam violentiæ ad Senatium.

31 Apostolicæ tres gratiæ, scilicet, Cruciatæ, subsidii, &c. concessæ sunt ut exercitus Regius fortis reddatur in defensionem Ecclesiæ.

32 Commissarii generalis Cruciatæ quomodo in dictarum gratiarum executione se habeat, & quam, & à quibus jurisdictionem habeat.

33 Commissarii generales, Ministri, & subdelegati, coram quo sunt conveniendi in casibus tangentibus suum munus.

34 Doctor Perez de Lara Senator ab Authore laudatur.

35 & 36. Commissarii Cruciatæ tenentur in singulis diocesis subdelegatos nominare, cuius qualitatibus, & de quibus possint cognoscere, & quomodo.

37 Tribunalia suprema sunt inhibita, ut nullatenus possint cognoscere, etiam per viam violentiæ de causis veritatibus coram Commissario Cruciatæ, & eorum subdelegatis.

38 Subsidii repartitio non suspenditur per appellationem, nec contradictionem, sed ejus statim fit executio.

39 Subsidii recollectio, & solutio non recipit appellationem.

40 Subsidium Charitativum pro alimentis etiam impositionem ab Episcopo non recipit appellationem.

41 Scholasticorum causæ venientes coram Magistro scholarum Salmantino, & ejus locum senente, non trahuntur ad tribunalia per viam violentiæ.

42 Scholasticus, reus, an possit conveniri coram iudice ordinario, si deget ultra duas dietas.

- 43 Dieta quid sit, & à quo incipiat loco, usque ad quem solviatur, & quid sit studium, remissio.
44 & 45. Lex Regia de dieta apposita intelligitur respectu scholastici alium inveniunt coram Magistro scholarum.
46 & 47. Scholastico Salmantino in remotis degenti convento coram Ordinario datur conservatoria lueræ per suum Magistrum scholarum, & remittitur.
48 Casus de facto referuntur circa declinatoriam scholasticorum, & eorum remissionem ad Magistrum scholarum.
49 Scholarium causa pendentes coram delegato à Magistro scholarum in remotis, an partes trahi nequeant ad supra prætoria per viam violentiæ.
50 A subdelegato delegati cum clausula (appellatione postposita) licet appellare.
51 Causa sui natura exequibilis ad quemcumque vadat delegata, transit cum sua qualitate.
52 Qualitas rei inherens citæ transit, quocumque vadat.
53 Scholasticorum privilegium non propter Magistrum scholarum, sed propter ipsos scholasticos datum est.
54 Privilegium durante causa ipsum debet durare.
55 Senatus Regius à Salmantino Magistro ob incompetentiam, vel ab alio iudice Ecclesiastico excommunicatus, potest cognoscere de causa violentiæ ad petitionem huiusmodi Regii ejusdem tribunalis. Secus si iudex excommunicatus sit sub alterius tribunalis districtu, quia ad idem erit recurrendum, ibid.
56 Causæ, quæ non absolute sed deficiente qualitate ad Senatium non trahuntur per viam violentiæ, quæ sunt.
57 Et de ratione.
58 Qualitas attribuens jurisdictionem prius debet constare.

Cum prætor unum ex pluribus iudicare vetat, cætera committere videtur. Verba sunt Pauli Juris. lib. 17. ad edictum relata in l. cum prætor. ff. de iudic. etenim per cognitionem eorum causarum, & negotiorum, quæ ad tribunalia suprema non veniunt per viam violentiæ, faciliè cognoscendum, & contrarium, l. nam quod liquide, §. fin. i. respons. ff. de pen. legat. l. quatum, §. denique, in fin. ff. de fundo instructo, text. junct. gloss. in authent. de non alien. vel permitt. rebus Ecclesiæ, colat. 2. c. 2. de conjug. lepro. cum aliis, ita ut casus specialiter ab hac regula non exceptos à lege, sub ea comprehendi, dubitavit nemo. Cum enim Princeps hoc regale supremis suis tribunalibus concessisset, à quibus aliquos expressim casus exceptit, cæteri omnes censentur commisi ultra exceptos, ex Ludovico Romano in suo eleganti consilio 271. incipiente Vos tota, ubi dicit, quod in venditione terræ sancti Ludisii facta per Ladislaum Regem Ungariæ, veniunt gabelle, & jura exitiæ, quæ sunt regalia, ex quo in venditione, quædam regalia sunt specificata, & postea quædam excepta, quæ exceptio firmat regulam in non exceptis ex supradictis iuribus, quem refert Everard. in l. v. legal. loco ab exceptione ad regul. fol. mibi 55. in princ.

Et quamvis, hucusque dictum sit, defensionis remedium, & recursus saluberrimum, & præstantissimum esse ad propullandas, & sedandas injurias iudicum Ecclesiasticorum iustis appellationibus non defensionem: tamen jure nostro Regio merito, iustique, & legitimis rationibus aliqui sunt casus excepti, quibus inhibiti sunt Cancellarij supremae, ne ad eas per hanc viam violentiæ traherentur; quidam tamen absolute, & sine aliqua distinctione, quidam autem non absolute, sed deficiente qualitate ex priori genere.

Primus ille est, in causis, nempe tam civilibus, quam criminibus, quarum cognitio pertinet ad Inquisitores Hæreticæ pravitatis, & ad iudices bonorum publici.